

Sygn. akt I C 1124/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Małgorzata Chomiuk

Protokolant st. sekr. sąd. Iwona Bierkat

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 r. w Siedlcach sprawy

z powództwa R. M.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Sąd Rejonowy w S. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zapłatę

I. powództwo oddała,

II. odstępuje od obciążania R. M. nieuiszczonymi kosztami sądowymi należnymi na rzecz Skarbu Państwa oraz kosztami zastępstwa procesowego należnymi na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa zastępującej Skarb Państwa reprezentowany przez Sąd Rejonowy w S..

I C 1124/12

UZASADNIENIE

R. M. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w S. kwoty 150.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia. Ponadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu swego powództwa R. M. wskazał, iż w sprawie o sygn. akt VIIK 17/11 Sądu Rejonowego w S. prowadzonej przez sędziego M. S., a w której powód był oskarżonym, złamane zostały przepisy postępowania karnego. Przewodnicząca składu dopuściła się obrazy prawa i złamała prawa powoda do rzetelnego procesu sądowego, do skutecznego środka odwoławczego. Powód wskazał, iż został w tej sprawie skazany bez jakichkolwiek dowodów. Odmówiono mu bezpodstawnie przesłania wyroku z uzasadnieniem. O treści wyroku dowiedział się dopiero 19 lipca 2011 r. Wezwanie na rozprawę dla powoda zostało wysłane na zły adres, Sąd bezpodstawnie wydał w sprawie wyrok zaoczny. Powód wskazał, iż nie zgadza się z wydanym wyrokiem. Jest niewinny. Pozbawiono go możliwości uczestnictwa w sprawie, wypowiedzenia się w sprawie, pozbawiono go prawa złożenia wyjaśnień, prawa do adwokata do jego obrony w sprawie, pozbawiono go prawa do jakiegokolwiek środka odwoławczego. Powód wskazał, iż nie jest jego winą, że rzekomo policja lub sędzia M. S. podała celowo fikcyjny adres do sprawy. Dlatego też powód domaga się zadośćuczynienia za niesłuszne i niezgodne skazanie go. Jako podstawę prawną swego żądania powód wskazał treść art. 448 k.c. oraz art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

Zarządzeniem z dnia 24 października 2012 r z przedmiotową sprawą połączono sprawę o sygn. akt. IC 1151/12 z powództwa R. M. przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w S. o zapłatę – celem łącznego ich prowadzenia.

W tej sprawie R. M. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w S. kwoty 110.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty. Ponadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu swego powództwa R. M. wskazał, iż w sprawie o sygn. akt VIIK 240/11 Sądu Rejonowego w S. złamane zostały przepisy postępowania karnego. Powoda pozbawiono prawa do rzetelnego procesu, pozbawiono go prawa do adwokata z urzędu lub z wyboru, nie został poinformowany o terminie sprawy. Sędzia prowadząca sprawę zadawała świadkowi pytania i sama na nie odpowiadała, przypisała powodowi czynności, których on nie wykonywał, przypisała powodowi wersję wydarzeń ze swojej wyobraźni, a nie na podstawie dowodów i zeznań. Powód wskazał, iż pozbawiono go prawa do skutecznego środka odwoławczego, odmawiając przyjęcia kasacji. W uzasadnieniu wyroku sędzia przedstawiła inny stan faktyczny niż był w rzeczywistości, czym dopuściła się fałszowania dokumentów. Powód wskazał, iż nie zgadza się z wyrokiem jaki zapadł wobec niego oraz z tym w jaki sposób został skazany. Dlatego też domaga się zadośćuczynienia za doznane krzywdy. Jako podstawę prawną swego żądania powód wskazał treść art. 448 k.c. oraz art. 77 ust. Konstytucji RP.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa reprezentowany przez Sąd Rejonowy w S. zastępowany przez Prokuratorę Generalną Skarbu Państwa (k. 45 – 47v) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany wskazał, iż powództwo jest niezasadne. Powód nie wykazał powstania szkody czy też krzywdy, jak również adekwatnego związku przyczynowego między bezprawnym – w jego opinii – zachowaniem funkcjonariuszy publicznych pozwanego Skarbu Państwa, a doznaną hipotetycznie krzywdą. Obowiązek wykazania powyższych przesłanek spoczywa na powodzie. Natomiast powód nawet nie uprawdopodobnił, że pozwany naruszył jakiegokolwiek jego dobra osobiste bezprawnym zachowaniem. W obydwu wskazanych w pozwie sprawach powód występował w charakterze oskarżonego i w obu sprawach zapadły wobec niego wyroki skazujące. W żadnej ze spraw nie doszło do naruszenia przepisów postępowania karnego. Natomiast powód jako strona postępowania nie dopełnił swoich obowiązków w zakresie wskazania Sądowi w przypadku zmiany miejsca zamieszkania swojego nowego adresu. W zakresie ustanowienia dla powoda obrońcy z urzędu w jednej ze spraw, pozwany wskazał, iż powód z takim wnioskiem nie występował, a jednocześnie nie było ustawowych przesłanek nakładających na Sąd obowiązek ustanowienia takiego obrońcy dla oskarżonego. W sprawie o sygn. akt VIIK 240/11 Sądu Rejonowego w S. wydany wyrok był przedmiotem oceny Sądu II Instancji, który w całości utrzymał go w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną. Dla potrzeb postępowania kasacyjnego ustanowiono dla powoda jako oskarżonego obrońcę z urzędu, ten jednak nie znalazł podstaw prawnych do wniesienia kasacji na korzyść powoda, o czym powód został poinformowany. Zarzuty podnoszone przez powoda nie mają potwierdzenia w dokumentach urzędowych znajdujących się w aktach spraw toczących się przed Sądem Rejonowym w S., gdzie zapadły prawomocne orzeczenia w stosunku do powoda, a wszystkie czynności dokonywane w toku procesu miały oparcie w prawidłowo stosowanych obowiązujących przepisach prawa. Pozwany działał w granicach prawa, w zakresie przyznanych mu przez ustawodawcę kompetencji. Ponadto wskazane przez powoda prawa, które miały zostać naruszone działaniami strony pozwanej są zagwarantowane w przepisach postępowania karnego oraz w Konstytucji RP, nie można natomiast stwierdzić, iż objęte są także ochroną prawa cywilnego jako dobra osobiste.

Sąd ustalił, co następuje:

Przed Sądem Rejonowym w S. Wydział Karny toczyło się postępowanie o sygn. akt VII K 240/11, w którym R. M. był oskarżony o popełnienie przestępstwa określonego w art. 13 par. 1 k.k. w zw. z art. 279 par. 1 k.k. w zw. z art. 64 par. 2 k.k. Wyrokiem z dnia 27 lutego 2012 r Sąd uznał R. M. za winnego dokonania zarzucanego mu czynu i wymierzył mu karę pozbawienia wolności. (wyrok – k. 130 akt sprawy VII K 240/11 SR w S.) Apelację od tego wyroku wniósł powód, który w postępowaniu odwoławczym reprezentowany był przez obrońcę z urzędu. Wyrokiem z dnia 12 lipca 2012 r Sąd Okręgowy w S. zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną (wyrok – k. 170 akt sprawy VII K 240/11 SR w S.) Zarządzeniem z dnia 25 września 2012r odmówiono przyjęcia kasacji złożonej przez R. M., z uwagi na niedopełnienie wymogów formalnych. Kasacja nie została sporządzona i podpisana przez adwokata.

Wcześniej powód został poinformowany przez Sąd o treści pisma jego obrońcy z urzędu o braku podstaw do wniesienia kasacji od wydanego wyroku. (zarządzenie - k. 216 akt sprawy VII K 240/11 SR w S.) Wyrok Sądu Rejonowego z dnia 27 lutego 2012 r jest prawomocny. (okoliczność bezsporna)

Przed Sądem Rejonowym w S. Wydział Karny toczyło się postępowanie o sygn. akt VII K 17/11, w którym R. M. był oskarżony o popełnienie przestępstwa określonego w art. 279 par. 1 k.k. w zw. z art. 64 par. 2 k.k. Wyrokiem zaocznym z dnia 28 kwietnia 2011 r Sąd uznał R. M. za winnego dokonania zarzucanego mu czynu i wymierzył mu karę pozbawienia wolności. Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 13.06.2011 r. (wyrok – k. 85 akt sprawy VII K 17/11 SR w S.) W dniu 13.12.2011 r R. M. złożył apelację od wydanego wyroku, która jednak zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 20 grudnia 2011 r nie została przyjęta, z uwagi na wniesienie jej po terminie. (zarządzenie - k. 109 akt sprawy VII K 17/11 SR w S.) Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2012 r Sąd Okręgowy w S. utrzymał w mocy ww. zarządzenie. (postanowienie – k. 131 – 131 v akt sprawy VII K 17/11 SR w S.) Postanowieniem z dnia 13 lipca 2012 r Sąd Rejonowy w S. odmówił R. M. przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i apelacji od wyroku z dnia 28 kwietnia 2011 r. (postanowienie – k. 133 – 134 akt sprawy VII K 17/11 SR w S.).

Sąd zważył, co następuje:

Powód swoje żądanie w przedmiotowej sprawie opiera, jak wynika to z treści pozwu oraz jego pism procesowych na treści przepisów dotyczących ochrony dóbr osobistych, powołując się na naruszenie jego gwarancji procesowych w toku dwóch postępowań karnych toczących się przed Sądem Rejonowym w S., w postaci: prawa do rzetelnego procesu, prawa do adwokata z urzędu lub z wyboru, poinformowania o terminie sprawy, do wniesienia skutecznego środka odwoławczego. Jednocześnie powód nie wskazał jakiego rodzaju jego dobra osobiste zostały naruszone poprzez wskazane wyżej bezprawne działanie pozwanego.

Do przesłanek roszczeń przewidzianych w art. 448 k.c., na który powołuje się powód trzeba zaliczyć: naruszenie dobra osobistego powodujące szkodę niemajątkową, czyn sprawcy noszący znamiona winy w każdej postaci, związek przyczynowy między tym czynem a szkodą. (Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z 9 września 2008 r., III CZP 31/2008, LexisNexis nr 1946141, OSNC 2009, nr 3, poz. 36).

W przedmiotowej sprawie powód nie wskazał jakiego rodzaju jego dobra osobiste miały zostać naruszone na skutek przeprowadzonych postępowań karnych. Z treści pism powoda wynika jedynie, iż czuje się osobą niesłusznie uznaną za winną popełnienia zarzucanych mu przestępstw i niesłusznie skazaną za te przestępstwa, przy naruszeniu procedur obowiązujących w postępowaniu karnym. Powód wskazuje jedynie na działania, które miałyby skutkować naruszeniem jego dóbr osobistych.

Z treści art. 24 § 1 k.c. wynika, iż ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Przesłanka bezprawności działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony o charakterze niemajątkowym, przewidzianej w tym przepisie. Przesłanka bezprawności działania ujmowana jest w prawie cywilnym szeroko. Przyjmuje się mianowicie, że bezprawne jest każde działanie sprzeczne z normami prawnymi, a nawet z porządkiem prawnym oraz z zasadami współżycia społecznego.

Nie można jednak uznać za bezprawne działania Skarbu Państwa reprezentowanego przez Sąd Rejonowy podejmowane w toku postępowania karnego i zakończone prawomocnym wyrokiem. W obydwu sprawach wskazywanych przez powoda w toku niniejszego procesu Sąd Rejonowy wydał prawomocne wyroki. Żaden z wyroków nie został wzruszony przez Sąd Odwoławczy. W stosunku do żadnego z wyroków nie zapadło orzeczenie o ich niezgodności z prawem, o którym mowa w treści art. 4171 § 2 k.c. Tym samym rozstrzygnięcia zawarte w wydanych wyrokach w sprawach sygn. akt VII K 240/11, sygn. akt VII K 17/11 są dla tut. Sądu wiążące i nie mogą być przedmiotem oceny przez Sąd w sprawie cywilnej. W przedmiotowej sprawie Sąd nie jest władny do oceny prawidłowości postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem. Sąd nie może w szczególności dokonywać ocen związanych z zachowaniem gwarancji procesowych oskarżonego w tych sprawach, a powoda w sprawie przedmiotowej. W toku obydwu postępowań powód jako strona mógł korzystać i korzystał z przysługujących

mu uprawnień do wniesienia środka odwoławczego lub przywrócenia terminu do wniesienia takiego środka. To wówczas powód mógł wskazywać na naruszenia przepisów proceduralnych.

W sprawie o sygn. akt VII K 240/11 wydany przez Sąd Rejonowy wyrok skazujący był przedmiotem oceny Sądu Odwoławczego. Powód dodatkowo był reprezentowany przez adwokata z urzędu, który nie znalazł podstaw do sporządzenia skargi kasacyjnej w tej sprawie. Tym samym nie można uznać za uzasadnione, aby przesłanki wydania wyroku i zasadność wyroku wydanego w tej sprawie mogły być przedmiotem oceny Sądu w postępowaniu cywilnym.

W sprawie o sygn. akt VII K 17/11 zasadność wydania wyroku zaocznego przez Sąd Rejonowy była badana w toku postępowania w przedmiocie przywrócenia terminu powodowi do wniesienia środka odwoławczego od tego wyroku i możliwości złożenia takiego środka odwoławczego. Sąd orzekający w tej sprawie nie znalazł jednak podstaw do przywrócenia powodowi terminu do zaskarżenia wydanego wyroku. Tym samym również w tej sprawie Sąd orzekający w postępowaniu cywilnym nie jest władny do oceny zasadności wydania wyroku zaocznego w ww. sprawie.

Ponieważ powód w toku przedmiotowej sprawy nie przedstawił orzeczeń, które wskazywałyby na niezgodne z prawem skazanie go lub niezgodne z prawem wydanie wyroków, nie można uznać działania Sądu Rejonowego za bezprawne. Tym samym powodowi nie służy ochrona i roszczenie przewidziane w treści art. 448 k.c.

W tym miejscu wskazać należy, iż w sferze odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej mieszczą się także szkody wyrządzone przez wydanie niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego lub ostatecznej decyzji administracyjnej. W tym przedmiocie obowiązuje jednak regulacja art. 4171 § 2 k.c. Przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego lub decyzji administracyjnej jest stwierdzenie tej niezgodności z prawem we właściwym postępowaniu. Wynika z tego, że sąd rozpoznający roszczenie odszkodowawcze nie może samodzielnie ustalić niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego lub decyzji administracyjnej. W postępowaniu karnym obowiązuje szczególna regulacja zawarta w kodeksie postępowania karnego, dotycząca odpowiedzialności Skarbu Państwa wobec osób niesłusznie skazanych lub aresztowanych (art. 552 i n. k.p.k.). Stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego wydanego w postępowaniu karnym może nastąpić w trybie wznowienia postępowania (art. 540 k.p.k.) lub w wyniku rozpoznania kasacji, która w sprawach karnych przysługuje od prawomocnego orzeczenia. Środkiem prawnym mającym na celu kontrolę orzeczeń sądów powszechnych z punktu widzenia legalności jest skarga kasacyjna, która przysługuje do Sądu Najwyższego od wyroków i niektórych postanowień wydanych przez sąd drugiej instancji. Skargę tę można oprzeć na podstawach naruszenia prawa materialnego lub procesowego, czyli na zarzutach zmierzających do wykazania niezgodności zaskarżonego orzeczenia z prawem. Przy czym skargę taką może wnieść również Rzecznik Praw Obywatelskich jeżeli uzna takie działanie za zasadne. W tym miejscu wskazać należy, iż sprawa o sygn. akt VII K 17/11 była przedmiotem badania przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, co wynika z treści pism dołączonych do przedmiotowej sprawy. Jednak żadne działania ze strony Rzecznika Praw Obywatelskich nie zostały w tej sprawie podjęte.

Mając na uwadze powyższe Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa. Sąd nie uznał za uzasadnione dopuszczenie dowodu z zeznań zawnioskowanego przez powoda świadka. Z treści pisma i stanowiska powoda wynikało, iż świadek ma zeznawać na okoliczność całokształtu sprawy. Tak postawiona teza dowodowa w nawiązaniu do treści żądania i uzasadnienia tego żądania powodowała, iż ten dowód nie mógł zostać uznany przez Sąd za celowy do przeprowadzenia w niniejszej sprawie.

Powyższe ustalenia skutkowały oddaleniem powództwa w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie Sąd z uwagi na obecny stan majątkowy powoda odstąpił od obciążania go nieuiszczonymi kosztami sądowymi, w tym kosztami należnymi na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa zastępującej w tej sprawie Skarb Państwa reprezentowany przez Sąd Rejonowy w S. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł na treści art. 102 k.p.c. Powód jest osobą pozbawioną wolności, nie ma możliwości osiągania dochodów, zatem obciążanie powoda całością należnych kosztów procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego byłoby nieuzasadnione.